

Tieslietu ministrija

Eiropas starptautiskās ģimenes tiesības

Apmācību kurss "Roma III regulas noteikumi un praktiskā
piemērošana", Rīga, 2012. gada 29.-30. novembris

Prof. em. Dr. Dieter Martiny, European
University Viadrina Frankfurte
(Odera)/Hamburga

*Projekts Nr. JUST/2010/JCIV/AG/0011-30-CE-0421092/00-75 „Jaunākās attīstības tendences pārrobežu
ģimenes lietās Eiropas Savienībā: uzturēšanas saistības un laulības šķiršanai piemērojams likums”*

I. Eiropas starptautisko ģimenes tiesību jēdziens

Eiropas starptautiskās ģimenes tiesības ir starptautisko privāttiesību sastāvdaļa.

Ģimenes tiesības apņem galvenās likumdošanas jomas, piemēram, likumdošanu attiecībā uz laulāto īpašumu un bērniem (laulības; ģimene).

Dažkārt ES likumdošana pievēršas "ģimenes attiecībām" un "attiecībām, kuras atbilstoši piemērojamam likumam uzskata par tām līdzvērtīgām attiecībām".

II. Eiropas kompetence

Kompetence attiecībā uz tiesiskās sadarbības līdzekļiem
civilietās ar pārrobežu elementu,
Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 81.pants

Īpašā likumdošanas procedūra attiecībā uz ģimenes tiesību
jautājumiem:
Eiropas Padomei ir jārīkojas vienbalsīgi pēc konsultēšanās
ar Eiropas Parlamentu
(Līguma par Eiropas Savienības darbību 81.pants, 3.punkts).

III. Pieejas starptautiskajās privāttiesībās

1. Vispārējā sadaļa

Palielinātai pietāte pret personas pārvietošanās brīvību (LESD 21.pants), kam par iemeslu ir Savienības pilsonība (LESD 20.pants), ir īpaša nozīme attiecībā uz piemērojamā likuma izvēles jautājumiem un piesaistes faktoriem.

Trūkst Eiropas SPT specifiskas vispārējās daļas. Nav vienotas nostājas, piemēram, attiecībā uz sabiedrisko kārtību vai renvoi.

2. Piesaistes faktori

Ir nepieciešama konsekventa kolīziju normu piesaistes faktoru sistēmas attīstība.

Visnozīmīgākais piesaistes faktors ir pastāvīgā dzīvesvieta.

Pilsonība ir nepiemērota kā primārais piesaistes faktors attiecībā uz Eiropas SPT .

Pušu autonomija ar ierobežotu piemērojamā likuma izvēli attīstās ģimenes tiesību jautājumos (piem., Roma III Regula, Regula par uzturēšanas saistībām).

3. Ārvalstu tiesību aktu atzīšana

Tiesību akti par bērna uzvārdu

Spānis Garcia Avello	Beļģu izcelsmes sieva I. Weber
Divi beļģu-spāņu izcelsmes bērni, kuri dzīvo Beļģijā	
Beļģijas tiesību akti:	Tēva vārds: 'Garcia Avello '
Spānijas tiesību akti:	Tēva <u>un</u> mātes vārds: 'Garcia Weber'

12. un 17.pants EK liedz Beļģijas kompetentajām iestādēm atteikties pieņemt iesniegumu par nepilngadīgo bērnu uzvārdu, kas ir dzīvo Beļģijā, bet kuram ir dubulta beļģu un spāņu pilsonība, attiecībā uz to, lai šo bērnu uzvārdu mainītu uz uzvārdu, kāds tiem pienākas saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem un tradīcijām.

Eiropas Savienības Tiesa, lieta C-148/02 – Garcia Avello [2003] ECR I-11613

Bērna dubults uzvārds

Dāņu-vācu lieta

Tēvs vācietis: Grunkin	Māte vāciete: Paul
Dēls vācietis, dzimis Dānijā	
Vācijas tiesību akti: 'Grunkin' <i>vai</i> 'Paul'	
Dānijas tiesību akti: 'Grunkin- Paul'	

Uzvārds noteikts un vēlāk mainīts saskaņā ar dalībvalsts, kur bērns ir dzimis un kur atrodas viņa pastāvīgās dzīvesvieta, tiesību aktiem

– atzīšana arī dalībvalstī, kuras pilsonis ir bērns.

Eiropas Savienības Tiesa, lieta C-353/06 – Grunkin-Paul [2008] ECR I-7639

IV. Eiropas regulas

1. Vispārīgi

Arvien vairāk “jauktu” regulu

2. Laulības šķiršana

Brisele II-bis (Reg. Nr. 2201/2003) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību

Roma III (Reg. Nr. 1259/2010), ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai

Ciešāka sadarbība, pamatojoties uz Eiropas Savienības Līguma 20. pantu, Līguma par Eiropas Savienības darbību 328.panta 1.punktu

3. Uzturēšanas saistības

Regula (Nr. 4/2009) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās

Regulas 15.pants:

Piemērojams 2007.gada Hāgas Uzturēšanas saistību protokols

4. Likumdošana par laulāto īpašumu

Piedāvātie likumdošanas aktu projekti:

- Padomes regula par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību lietās (COM(2011) 126).
- Padomes regula par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, atzīšanu un izpildi reģistrēto partneru mantisko attiecību lietās (COM(2011) 127).

V. Starptautiskās konvencijas

1. Vispārīgi

ES ārējā kompetence izriet no Savienība iekšējās kompetences: Savienība var noslēgt ārējus (starptautiskus) līgumus, ja tā jau ir piemērojusi savu iekšējo kompetenci.

2. Dalībvalstu divpusējie līgumi

Padomes 2009.gada Regula nosaka procedūru attiecībā uz sarunām un līgumu slēgšanu starp dalībvalstīm un trešām valstīm

3. Hāgas Starptautisko privāttiesību konference

Eiropas Savienība kā reģionāla organizācija ir Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences dalībniece.

Attiecībā uz piemērošanu dalībvalstu starpā procesuālā Briseles *Ibis* Regula principā ir uzskatāma par prioritāru pār starptautiskajām konvencijām.

4. Hāgas 2007.gada Uzturēšanas saistību konvencija un Hāgas 2007.gada Protokols

Hāgas 2007.gada Uzturēšanas saistību konvencija:
vēl nav stājusies spēkā.

Attiecībās starp dalībvalstīm:

Uzturēšanas saistību regula prevalē pār konvencijām un līgumiem.

Hāgas 2007.gada Uzturēšanas saistību protokols: vēl nav stājies spēkā.
Tomēr provizoriski attiecas uz dalībvalstīm.

Padomes Lēmums (2009. gada 30. novembris) par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolu par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem, OV ES 2009 L 331/17.

5. Bērnu aizsardzība

Hāgas 1996.gada konvencija par bērnu aizsardzību ir spēkā

6. Bērnu nolaupīšana

Hāgas 1980.gada konvencija par bērnu nolaupīšanu ir spēkā

7. Pieaugušo aizsardzība

Hāgas 2000.gada konvencija par pieaugušo aizsardzību ir spēkā atsevišķās dalībvalstīs

8. Citas konvencijas

Piem., Starptautiskā Komisija civilstāvokļa jautājumos (CIEC).

VI. Starptautiskais civilprocess

1. Jurisdikcija

Uzturēšanas saistību regula (3. – 14. panti).

Briseles II-bis Regula (3. – 20. panti) attiecībā uz laulības šķiršanu (laulībām) un vecāku atbildību.

Briseles I Regula pamatā neskar ģimenes tiesību jautājumus

2. Dokumentu izsniegšana un pierādījumu iegūšana

- Eiropas Regula par dokumentu izsniegšanu (Regula (EK) Nr. 1393/2007)
- Eiropas Regula par pierādījumu iegūšanu (Regula (EK) Nr. 1206/2001)

3. Ārvalsts spriedumu atzīšana un izpilde

Uzturēšanas saistību regula (16. – 43. panti)

Brisele II-bis Regula attiecībā uz laulības lietām un vecāku atbildību (21. – 52. panti)